

Vredekerk Soesterberg, 17 april 2025 (Witte Donderdag)
Lezingen: Exodus 12:1-14, 40-42, Mattheüs 26:20-30

Een maaltijd vol emoties! In het verhaal van Mattheüs zit Jezus met zijn leerlingen aan tafel. En alle emoties van het leven, de positieve en de negatieve, komen aan bod. Ze eten samen de Sedermaaltijd op de eerste dag van het Pascha. Ze vieren de vrijheid, de bevrijding uit Egypte. Maar Jezus spreekt over een verrader in hun midden. Dat bepaalt meteen de stemming: “Dit bedroefde hen zeer...” Even later breekt Jezus het brood dat tijdens de Sedermaaltijd aan de onderdrukking in Egypte herinnert, brood der vernedering, en zegt: “Zó zal ook mijn lichaam worden gebroken.” En bij de wijn waarmee God gedankt wordt voor de bevrijding, de beker der dankzegging, zegt Hij: “Zó zal ook mijn bloed worden vergoten, voor jullie en voor vele anderen.” Opnieuw kondigt Hij dus zijn lijdensweg aan. Bij de éérste keer dat Jezus dat deed, had Petrus hevig geprotesteerd en Hem bestraffend toegesproken. Nu zegt niemand iets. Maar we mogen aannemen dat de woorden van Jezus grote spanning en hevige emoties hebben veroorzaakt. Deze maaltijd wordt bepaald door afscheid, verdriet, verraad, angst, lijden en dood. Het kyrië is dichterbij dan het gloria.

Maar vers 30 vertelt: “Nadat zij de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg.” De lofzang: dat was een vast onderdeel van de Sedermaaltijd. Men zong de Psalmen 113 t/m 118, psalmen die gaan over de trouw van God aan onderdrukte mensen, feestelijke bevrijdingsliederen die stuk voor stuk eindigen met: “Hallelujah, looft de Heer!” Er is aan deze maaltijd óók ruimte voor vreugde en dankbaarheid, voor een gloria!

Daarbij geeft Jezus ook uiting aan zijn verlangen: Hij verlangt naar een dag in de toekomst, een dag waarop Hij opnieuw met zijn vrienden aan een maaltijd zal zitten, maar dan zonder de dreiging van verraad en dood. “Ik zeg jullie: vanaf vandaag zal Ik niet meer van de vrucht van de wijnstok drinken, tot de dag komt dat Ik er met jullie opnieuw van zal drinken in het Koninkrijk van mijn Vader.” Met dit verlangen geeft Jezus perspectief aan zijn vrienden: “Wacht maar af: er komt een andere tijd. Houd maar vol: er komt een dag waarop wij elkaar zullen toelachen met een beker wijn in de hand, in een toekomst zonder zorgen of angst!”

Een maaltijd vol emoties! In grote haast moeten de Joden hun laatste maaltijd in Egypte gebruiken. Wat een tegenstelling: een maaltijd nuttigen in grote haast! Er zal van alles door hun hoofd zijn gegaan. Angst en twijfel: zal de farao ons zomaar laten gaan, en zal de doodsendel van God werkelijk aan ons huis voorbijgaan? Ongeloof: komt er nu echt een einde aan al die jaren van slavernij, is het geen vrome fantasie? Een enorme spanning: vanavond gaat het gebeuren, vanavond keren wij ons slavenbestaan de rug toe! En een diep verlangen: we gaan een nieuw leven opbouwen, we gaan bouwen aan een land voor vrije mensen, waar ieder mens, ook de vreemdeling, recht heeft op een leefbaar bestaan. Er komt een nieuwe tijd!”

Ook wij hebben in deze dagen onze verlangens. We verlangen naar een wereld zonder angst, zonder dreiging van oorlog, naar een tijd waarin we de tweedeling en polarisatie te boven komen. We verlangen naar begrip en verbinding, naar een wereld waarin we elkaar het beste toewensen en met eerbied behandelen. We verlangen naar betrouwbare leiders, en misschien wel naar een betaalbaar huis voor onze kinderen.

Laten we onze verlangens koesteren en respecteren. Want een verlangen is méér dan een wens die zo snel mogelijk moet worden vervuld. Een verlangen houdt ons wakker, zet ons aan tot creativiteit, en motiveert ons om verder te gaan op onze (ook innerlijke) weg. De Oostenrijkse schrijver Arthur Schnitzler schreef: “Onze ziel wordt gevoed door verlangens, en niet door de vervulling ervan.” Een verlangen voedt ons, sterkt ons op onze weg. Daarbij: een verlangen verbindt mensen, zoals een maaltijd gemeenschap sticht. Wie tijdens een gesprek in contact komt met het verlangen van de ander, gaat zich vaak verbonden voelen met hem of haar. Want het verlangen van de ander herinnert ons aan ons eigen verlangen.

In Egypte aten de Joden hun uittochtmaaltijd vol verlangen. Het was hun te doen om vrijheid, een leven zonder vernedering, de geborgenheid van een eigen land. Maar het Joodse volk heeft altijd geweten dat dit verlangen niet kan worden vervuld in dit aardse bestaan. Nog altijd zeggen Joden tijdens de Paasmaaltijd tegen elkaar, óók als ze allang in Jeruzalem wonen: “Volgend jaar vieren we dit in Jeruzalem!” Want de ziel sterft als het verlangen ontbreekt.

Het verlangen houdt ons gaande, en houdt de toekomst open.

Ook Jezus en zijn leerlingen voeden hun ziel aan de “tafel van het verlangen”. Brood en wijn staan voor het offer van Jezus, maar symboliseren ook de grenzenloze, ongeken­de liefde van God. Maar zelfs hier is de vervulling maar tijdelijk. Het is maar een “voorproefje”. Jezus verwijst naar de maaltijd van de toekomst, het grote bruiloftsmaal in het Koninkrijk van God. Het Avondmaal is niet ingesteld om onze honger te stillen, maar om ons verlangen naar dat grote feestmaal levend te houden. We worden opgeroepen om onderweg te blijven. Zó voedt het Avondmaal onze ziel.

De dichter Hans Mudde (Tussentijds 110) zegt het in een van zijn liederen als volgt:

*Reizend naar het land van ons verlangen
staan wij in de kring voor even stil,
om de goede gaven te ontvangen
die God onderweg al geven wil.*

*Staande in de kring van wie op reis zijn,
eten wij het ene levensbrood,
wetend: waar wij nog in de woestijn zijn,
overleven wij daarmee de dood.*